

SERRA D'OR

748 ABRIL 2022 • 8 €

MANEL GASCH,
L'ABAT DEL
MIL·LENARI DE
MONTSERRAT

Òscar Bardají

100 ANYS DEL PEN CATALÀ

Simona Škrabec, Jaume Subirana
i Neus Real

Jordi Bulbena:

el traç que ho dibuixa tot

Xènia Bussé

Minories culturals d'Europa

Josep Torroella Prats

Ciutadans: s'ha acabat l'invent

Maiol Roger

La seducció ultra

Francesc-Marc Álvaro

Arqueologia del comú

David H. Falagán

L'astoradora força del dolor.

Julio Manrique

Jordi Coca

Neus Ballús.

Els dies no són corrents

Pere Vall Karsunke



Humanisme en petites dosis

per Pere Martí i Bertran



Oriol Pi de Cabanyes

La cultura que ens salva i altres escrits

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2021.

Oriol Pi de Cabanyes (Vilanova i la Geltrú, 1950) és un dels assagistes catalans més prolífics, profunds i documentats del segle XX. Els set volums que ha publicat a la «Biblioteca Serra d'Or» en són una bona mostra, juntament amb molts altres llibres i reculls que formen la seva extensa bibliografia. El setè, i darrer ara com ara, *La cultura que ens salva i altres escrits*, el formen 130 articles, o escrits com diu el títol, d'extensió molt regular (només n'hi ha cinc que superin les dues pàgines), ja que la majoria provenen

de columnes periodístiques publicades a «La Vanguardia», tot i que n'hi ha algunes de provinents d'altres mitjans («Serra d'Or», «Diari de Barcelona»...), al llarg de molts anys (el més antic és de 1984 i els més recents, del 2020), però molt variats pel que fa als continguts.

Aquesta varietat de continguts, que van de la literatura, sobretot, a l'art, passant per la filosofia, el cinema, la música, la política... és una mostra clara d'aquest bagatge cultural tan ampli i variat de l'autor, que se'ns fa present en les nombroses citacions, sempre adients, sempre ben lligades al text, amb què complementa, reafirma o basa les seves reflexions; i tant o més en la diversitat i prodigalitat de noms esmentats, gairebé uns set-cents, com podem comprovar en l'encertat i útil «Índex onomàstic» (pàgs. 281-289), que ens permet de corroborar la importància que dona, i ha donat en altres ocasions, a noms com Josep Pla, Eugeni d'Ors, Joan Miró o Salvador Espriu, dels quals trobem més de deu referències.

Aquesta varietat temàtica, a més a més, fa que resulti un conjunt de molt bon llegir, fins i tot si ho fem d'una tirada, ja que Pi de Cabanyes ens hi ofereix tastets de cultura, gairebé gosaria dir-ne bombons de cultura, tan diversos que no ens podem avorrir i que a més sovint ens conviden a voler saber més de tal personatge o de tal altre, de tal moviment o de tal altre... Dels 130 articles reproduïts, en voldria des-

tacar el primer i el darrer, per raons ben diverses. El primer, «La cultura que ens salva» (pàgs. 5-6), escrit l'any 2020, acabada l'era Trump i en plena pandèmia, dona nom al volum i és una defensa aferrissada de la cultura com a única sortida a la crisi de valors i als auguris de destrucció massiva (medi ambient, humanitats, democràcia...) que comencen d'imperar en filòsofs, científics i intel·lectuals. Val a dir que aquesta tesi de la cultura com a salvació la trobem, encara que sigui més tangencialment, en altres articles, com per exemple a «Rusiñol, revisitat» (pàgs. 72-73), «Pedrolo, cent anys» (pàgs. 255-256)...

El darrer, «Repensar Catalunya, encara» (pàgs. 273-279), és el més extens i l'únic, gosaria dir, inèdit, tot i que va ser la base del llibre *Repensar Catalunya* (Edicions 62, 1989), premi d'assaig Josep Vallverdú 1988. L'autor hi apunta les línies mestres de l'assaig posterior i hi planteja que, per als nostres temps (ho escriu l'any 1988, com ell mateix ens informa a la pàg. 278), ja no ens són útils els postulats basats en la fe i la tradició del Torras i Bages de *La tradició catalana*, ni els basats en la raó i el progrés del Valentí Almirall de *Lo Catalanisme*. Per a Pi de Cabanyes cal repensar a fons Catalunya i fer-nos preguntes noves com ara «Serem capaços de fer aportacions vàlides al món sense deixar de ser catalans?», «Sabrem exemplaritzar que és perfectament conciliable la singularitat amb la

universalitat?» o «El nacionalisme, per a què?» (pàg. 278). Un tast per fer-nos llegir, o rellegir, el premiat *Repensar Catalunya*, que, imprevisiblement, l'autor no esmenta, entre parèntesis o claudàtors com fa en altres ocasions, tot i que sí que ens diu que ho ampliarà en «un treball més extens que tinc en curs» (pàg. 278). I entremig 128 articles més que ens parlen de Goya, de Maragall, de Goethe, de Macià, de Bob Dylan, de Machado, de Joan Fuster, de la llengua occitana, de la pedra seca, de vins i d'un etcètera tan llarg com vulgueu.

Només hi afegiré, i ja per acabar perquè estic superant l'espai habitual d'una ressenya, que la prosa i la llengua d'Oriol Pi de Cabanyes són una delícia perquè, com diu Andreu Navarro en un text citat a la contracoberta, «l'estil de l'autor prové d'aquells prosistes que ara ens manquen i que ens guiarien millor que els boxadors de les xarxes». Sí que en algun text, molt puntual val a dir-ho, s'hi nota que originàriament havia estat escrit en castellà, malgrat la traducció de l'autor i malgrat el corrector i l'editor, com per exemple al titulat «Contra el sectarisme» (2013) (pàgs. 271-272), en què s'hi escapen, per exemple, «és imprescindible per sortir endavant» (en comptes del preceptiu «tirar endavant») o un abús de possessius que també trobem en algun altre escrit. El contingut i la lucidesa del text, però, fan que o bé ho passem per alt o ni ens n'adonem o que ho perdonem davant d'afirmacions com la que el tanca i que, per desgràcia, resulta d'una actualitat rabiosa: «Per superar la crisi també s'haurà de fer l'esforç de superar el fanatisme, el frontisme, el caïnisme, la recerca de la destrucció de "l'altre" com a sortida a tots els mals.»

Un volum de bon llegir i més que recomanable des de tots els punts de vista.